

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

**Betänkandet Stärkt rätt till personlig (SOU 2021:37) – ert
diarienummer S2021/04587**

Inledning

Förvaltningsrätten har beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkandet Stärkt rätt till personlig assistans. Förvaltningsrätten vill inledningsvis instämma i att det finns ett behov av ökad förutsebarhet och kontinuitet vad gäller insatsen personlig assistans. Detta mot bakgrund av de förändringar som skett de senaste åren, dels genom domar från Högsta förvaltningsdomstolen, dels genom olika tillägg i lagstiftningen. Då utredningen fokuserat på vissa specifika frågeställningar innebär det förslag som lämnats dock inte den genomgripande omarbetning av bestämmelserna om personlig assistans som enligt förvaltningsrättens bedömning hade varit önskvärd för att göra lagstiftningen mer tydlig och stringent.

Utifrån de aspekter som förvaltningsrätten har att beakta vill domstolen i övrigt lämna följande synpunkter.

Nya grundläggande behov

Förvaltningsrätten instämmer i utredningens bedömning att nuvarande reglering och praxis medför att många personer med omfattande behov av stöd inte beviljas insatsen personlig assistans och att lagstiftningen behöver ändras för att rätten till personlig assistans ska stärkas.

Förvaltningsrätten anser att det är positivt att det grundläggande behovet *annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade* upphävs. Detta då begreppet i sig är otydligt vilket har lett till att tolkningen av vad som ryms inom begreppet genomgått stora förändringar genom rättstillämpningen. Mot denna bakgrund är det positivt att det istället införs nya grundläggande behov där det direkt av lagtexten framgår vad som avses med respektive behov.

Enligt förvaltningsrättens bedömning kommer införandet av de nya grundläggande behoven och tillägget avseende kvalificerat motiverande eller vägledande stöd innebära en stor utvidgning jämfört med nuvarande reglering. Det kan även komma att leda till tillämpningssvårigheter hos domstolarna, särskilt med beaktande av att ett behov av förebyggande stöd till sin karaktär kan vara svårt att bedöma. Ett förtydligande avseende gränsdragningen kring vilka stödbehov som är av tillräckligt kvalificerat slag för att ge rätt till assistans som grundläggande behov samt ytterligare exempel på vilka behov som faller utanför de nya grundläggande behoven skulle därför vara önskvärt.

Föräldraavdrag och assistans för barn

Förvaltningsrätten är positiv till intentionen att göra prövningen av barns rätt till personlig assistans mer likartad genom schablonavdrag. Förvaltningsrätten har dock vissa synpunkter på utredningens förslag.

Förvaltningsrätten anser att de schabloner som föreslås täcker ett stort åldersspann, där barns hjälpbehov på grund av ålder ofta varierar stort. Det gäller framförallt den delen av schablonen som avser barn mellan 1 och 6 år. Det är angeläget att schablonernas storlek vilar på ett väl underbyggt underlag, inte minst för att bedömningen av storleken på föräldraavdraget kan vara av intresse för liknande bedömningar även i andra måltyper.

För att ha rätt till personlig assistans krävs att den enskilde på grund av ett stort och varaktigt funktionshinder behöver hjälp med sina grundläggande behov. Vad gäller barns hjälpbehov uttalas i betänkandet att bedömningen ska göras på samma sätt som om ansökan hade avsett en vuxen.

Förvaltningsrätten anser att det vore önskvärt med ett förtydligande av om hjälpbehov som främst beror på barnets ålder och inte funktionshinder ska räknas med innan föräldraavdraget görs. Exempel på detta är ett barn som är strax över ett år gammalt som behöver omfattande hjälp med av- och påklädning utan att barnets funktionshinder i sig påverkar barnets förmåga att klä av- och på sig. Om sådana hjälpbehov ska räknas med menar förvaltningsrätten att det kan leda till att barns hjälpbehov som endast beror på barnets ålder kan leda till att barnet får rätt till personlig assistans, särskilt med beaktande av uttalandena om att hjälpbehov om några få timmar kan leda till rätt personlig assistans och införandet av den s.k. ventilen.

Om det istället ska bortses från de hjälpbehov som ett barn har endast till följd av barnets låga ålder kan prövningen komma att åter bli mycket lik den prövning av föräldraansvar som görs i nuläget. Det kan även att leda till att föräldrars ansvar för omhändertagande av barnet beaktas två gånger, först genom en bedömning av om hjälpbehovet ska beaktas vid den inledande beräkningen av hjälpbehovet och därefter genom det schabloniserade föräldraavdraget.

Vidare föreslås i utredningen att det ska införas en ventil för situationer där ansökan om personlig assistans för barn avslås. Förvaltningsrätten anser att det bör förtydligas vilka omständigheter, utöver frågan om barnet till följd av ett eventuellt avslag på ansökan om personlig assistans kommer att

vårdas utanför hemmet, som ska beaktas vid en sådan prövning. Förvaltningsrätten anser även att syftet att uppnå en större likvärdighet i prövningen kan motverkas om det är upp till varje kommun att utarbeta metoder kring hur prövningen ska göras.

Författningsförslag

Förvaltningsrätten anser att det kan finnas fördelar med att de nya grundläggande behoven framgår direkt av lagtexten. Den nya utformningen av 9 a § LSS innebär dock att paragrafen blir väldigt lång och svåröverskådlig. För att öka tydligheten skulle det vara önskvärt att innehållet delas upp i olika paragrafer, exempelvis en inledande bestämmelse där personlig assistans definieras och efterföljande bestämmelser där det definieras vad som avses med grundläggande behov respektive andra personliga behov. Ett användande av rubriker skulle även göra innehållet i bestämmelserna om assistans mer överskådligt.

En annan aspekt som gör bestämmelsen svårbegriplig är att det av lagtexten endast framgår den särreglering som gäller för såväl grundläggande behov som andra personliga behov avseende behoven i 9 a § första stycket 1 och 7 LSS respektive sondmatning. Vad som gäller kring karaktären av hjälpbehoven för övriga grundläggande behov eller någon egentlig definition av vad som avses med andra personliga behov framgår däremot inte av lagtexten. Att viss hjälp måste vara av privat och integritetsnära karaktär för att ge rätt till assistans för vissa grundläggande behov framgår exempelvis endast av rättspraxis. Att det ser ut på detta sätt är en effekt av att det nu aktuella författningsförslaget är en påbyggnad av befintlig lagstiftning, som tillkommit i omgångar och till följd av detta inte utformats på ett konsekvent sätt.

Detta svar har beslutats av lagmannen Björn Johansson, rådmännen Karin Granholm, Lena Bergsdorf (föredragande) och Patrik Södergren samt förvaltningsrättsfiskalen Saga Henriksdotter (föredragande). Vid handläggningen av ärendet har även deltagit föredragande juristen Ellen Norin.

Björn Johansson

(Remissvaret skickas endast via e-post)